RAAD VAN STATE, AFDELING ADMINISTRATIE.

A R R E S T

nr. 53.352 van 18 mei 1995
in de zaken A. 61.534/VII-12.877
61.661/VII-12.888.

Gemeenteraadsverkiezing van 9 oktober 1994 te ANTWERPEN.

In zake : I. 1. Gusta SMET-VERHAEGEN,
2. Paul VERMANDEL,
3. Rosa SWEERT-ROGIERS,
4. Ruddy BERGHMANS,
5. Leo VAN LAER,
die woonplaats kiezen bij
Gusta SMET-VERHAEGEN,
wonende te ANTWERPEN,
De Beuckerstraat 66,

II. 1. Gusta SMET-VERHAEGEN,
2. Rosa SWEERT-ROGIERS,
die woonplaats kiezen bij
Gusta SMET-VERHAEGEN,
wonende te ANTWERPEN,
De Beuckerstraat 66

D E R A A D V A N S T A T E, VIIe K A M E R,

Gezien het verzoekschrift dat Advocaat Th. BERGERS op 26 december 1994 namens Gusta SMET-VERHAEGEN, Paul VERMANDEL, Rosa SWEERT-ROGIERS, Ruddy BERGHMANS en Leo VAN LAER, allen kandidaat op de lijst nr. 23 PROVU, heeft ingediend om "de beslissing van de bestendige deputatie van de provincieraad van Antwerpen van 15 december 1994 aangaande de geldigheid van de gemeenteraadsverkiezingen te Antwerpen dd. 9 oktober 1994, te vernietigen en opnieuw rechtdoende de verkiezingsuitslag van de Stad Antwerpen te vernietigen wegens fundamentele vormgebreken" (zaak nr. 61.534);

Gezien de verzoekschriften die Advocaat Th. BERGERS op 30 december 1994 namens Gusta SMET-VERHAEGEN en Rosa SWEERT-ROGIERS, beiden kandidaat op de lijst nr. 23 PROVU, tezamen heeft ingediend om :

1° "de beslissing van de bestendige deputatie van de provincieraad van Antwerpen van 15 december 1994 aangaande de geldigheid van de gemeenteraadsverkiezingen te Antwerpen dd. 9 oktober 1994, te vernietigen en opnieuw rechtdoende de verkiezingsuitslag van de stad Antwerpen te vernietigen wegens fundamentele vormgebreken, minstens een aantal verkozenen van hun mandaat vervallen te verklaren",

2° "de uitvoerbaarheid van de beslissing van de bestendige deputatie van de provincieraad van Antwerpen van 15 december 1994 aangaande de geldigheid van de gemeenteraadsverkiezingen te Antwerpen dd. 9 oktober 1994, te schorsen tot na een beslissing ten gronde" (zaken nr. 61.661);

Overwegende dat de vormvereisten voorgeschreven bij artikel 5 van het koninklijk besluit van 15 juli 1956, tot regeling van de rechtspleging voor de afdeling administratie van de Raad van State in geval van beroep als bedoeld bij artikel 76bis van de gemeentekieswet, gewijzigd bij koninklijke besluiten van 16 september 1982 en 28 oktober 1994, werden nageleefd;

Gezien het administratief dossier;

Gezien de verslagen opgemaakt door Auditeur F. DE BUEL;

Gelet op de beschikking van 23 maart 1995 waarbij de terechtzitting in beide zaken bepaald wordt op 30 maart 1995;

Gelet op de kennisgeving aan partijen van de beschikking tot vaststelling en van de verslagen;

Gehoord het verslag van Kamervoorzitter J. VERMEIRE;

Gehoord de opmerkingen van Advocaat Th. BERGERS, die verschijnt voor de verzoekende partijen;

Gehoord het eensluidend advies van Auditeur F. DE BUEL;

Gelet op titel VI, hoofdstuk II, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973;

Overwegende dat de retroacta van deze zaken kunnen worden samengevat als volgt :

1. Met een stemcijfer van 1.638 had PROVU, de lijst van de verzoekers, bij de op 9 oktober 1994 te Antwerpen gehouden gemeenteraadsverkiezing 0,60% van de stemmen behaald terwijl, rekening gehouden met het resultaat van de andere partijen, 8.017 stemmen meer nodig waren om in aanmerking te komen voor een zetel.

2. Met een op 18 november 1994 ter post aangetekend verzonden bezwaarschrift dienen de verzoekers bij de bestendige deputatie klacht in tegen voormelde verkiezing. Zij formuleren hun bezwaren als volgt :

> "1. Het principe van de verkiezingen komt er op neer dan eenieder die stemgerechtigd is binnen de mogelijkheid moet gesteld worden om op een ordentelijke wijze zijn verplichtingen na te komen enerzijds, en anderzijds dat er een gelijkwaardigheid in keuze tussen de diverse kandidaten bestaat.
>
> Om praktische redenen worden hiertoe een aantal maatregelen genomen die echter zo getrouw mogelijk deze doelstellingen dienen te benaderen.
>
> Zowel wat het eerste als het tweede betreft is dit met deze verkiezingen niet gelukt.
>
> A. <u>Het vervullen van de kiesplicht</u> :
>
> In Antwerpen is per computer gestemd. Het is relatief eenvoudig te berekenen hoeveel minuten er per kiezer in elk kiesbureau ter zijner beschikking staan, als men weet hoeveel kiezers er komen en hoeveel stemcomputers er zijn.
>
> De Stad Antwerpen had deze berekening gemaakt en had uitgerekend dat met het door het Ministerie van Binnenlandse Zaken het ter beschikking gesteld

materieel, het niet mogelijk zou zijn om alle kiezers op redelijke wijze hun stem te laten uitbrengen.

Bij de verkiezingen op 9 oktober 1994 moesten daarenboven zowel de provincieraden als de gemeenteraden vernieuwd worden zodat in tegenstelling met de Europese verkiezingen er dubbel gestemd moest worden.

Ondanks protest heeft de Minister van Binnenlandse Zaken niet toegestaan om hetzij de openingsuren te verlengen, en hetzij meer materiaal te leveren hoewel art. 14, eerste lid, 3° van de wet van 11 april 1994 toelaat de openingsuren te verlengen wat ondermeer gebeurd is bij de Europese verkiezingen in KB van 18 april 1994.

De Stad Antwerpen heeft dan op eigen kosten een aantal stemcomputers bijkomend aangeschaft maar kon gezien de budgettaire beperkingen geen zwaardere inspanningen leveren.

Tevens hebben een aantal voorzitters in diverse kiesbureaus eigenmachtig de kiesburelen verlengd teneinde de kiezers toe te laten om toch nog te stemmen. Andere voorzitters hebben aanwezige kiezers de keuze gelaten tussen stemmen of zich terug naar huis te begeven omdat de wachtrijen te lang waren.

Als gevolg van dit alles zijn er circa 39.000 kiezers te Antwerpen niet komen stemmen. Dit is ongeveer 8.000 kiezers meer dan ooit voorheen zodat het aantal met een derde steeg tegenover vorige gemeenteverkiezingen tot 12%.

Achtduizend stemmen kan het resultaat van een stemming beïnvloeden en betekent dan ook een democratische inbreuk op het kiesrecht van eenieder.

B. <u>De evenwaardigheid van de lijsten werd evenmin gewaarborgd</u> :

Conform de kieswetgeving wordt er geloot om de rangorde te bepalen waarin de lijsten op de kiesbrief geplaatst worden.

Algemeen wordt aangenomen dat nummer 1 gunstiger is dan nummer 2 en zo verder, m.a.w. dat de kiezer, zij het onbewust beïnvloed wordt door de plaats op de kiesbrief.

Er wordt daarbij steeds getracht om zulke beïnvloeding zo gering mogelijk te maken waardoor bijvoorbeeld in Brussel de Nederlandstalige en de Franstalige lijst kop aan kop staan, en niet boven elkaar gezet worden teneinde de beïnvloeding uit te schakelen.

Op de kiesbrieven worden de lijsten bovendien naast elkaar gezet zodat geen lijst boven een andere staat.

Bij het stemmen per computer blijkt echter dat op het startscherm dat de keuze geeft tussen verschillende partijen deze achttien lijsten die te Antwerpen opkwamen, niet in een logische volgorde stonden, doch wel in 3 kolommen zodat de rangorde niet gehandhaafd werd en er een bewuste of onbewuste beïnvloeding van de kiezer waarschijnlijk was.

Nochtans was het mogelijk om de achttien partijen, hetzij naast elkaar, hetzij onder elkaar te zetten in een lopende rij.

C. Het geheim van de stemming :

Conform de kieswetgeving moet eenieder in het geheim stemmen wat voor gevolg heeft dat hij zich alleen in het stemhokje dient te bevinden.

Nochtans is aan elk kiesbureau systematisch een specialist toegevoegd die de kiezers moest helpen bij het uitbrengen van de stem op de stemcomputer.

Het is opvallend en systematisch dat deze personen zich mee in het kieshokje begaven bij het uitbrengen van de stem, zodat het geheim van de stemming niet meer gewaarborgd werd.

Vermits dit systematisch gebeurd is, kan men moeilijk spreken van een toeval dat de stemming niet beïnvloedt.

D. Inbreuken op de nieuwe wetgeving op de verkiezingsuitgaven :

Er is de wet van 4 juli 89, de wet van 24 augustus 94 en de wet van 19 mei 94. Ze behelzen allen de beperking van de verkiezingsuitgaven. De inhoud van deze wetten is echter niet dezelfde, zodat men mag veronderstellen dat deze verschillen de bedoeling hebben andere gevolgen te veroorzaken.

Opvallend is dat uit de aangiften van diverse partijen blijkt dat deze gedaan zijn in funktie van de wet van 4 juli 89 en de gelijklopende wet van 19 mei 94. Telkens wanneer de wet van 24 augustus strenger blijkt te zijn, blijkt eveneens dat deze wet overtreden is. Het lijkt er dan ook sterk op dat de campagneplanners geen rekening hebben gehouden met de wet van 24 augustus 94. Nochtans is deze van toepassing, gezien het gemeenteraadsverkiezingen zijn.

De inbreuken zijn de volgende :

1) De verdeling tussen de kandidaten.

Zowel de SP, het Vlaams Blok, Antwerpen 94, als de VLD verdelen de uitgaven van de individuele campagnes over diverse personen die gezamenlijk campagne voeren.

Konform art. 4 van de wet van 4 juli 89 en art. 2 par. 3 van de wet van 19 mei 94 is dit systeem toelaatbaar, voor zover er voorafgaandelijk tussen de betrokken kandidaten een schriftelijk akkoord is aangaande de respectievelijke toebedeling.

Deze documenten liggen niet voor.

In de wet van 24 augustus 94 is deze mogelijkheid niet weerhouden, zodat het algemeen principe van toepassing blijft.

Kostenspreiding tussen kandidaten moet dus op objectieve criteria gebeuren, met name in functie van het voordeel dat de kandidaat eruit haalt.

2) Toebedeling van uitgaven vanuit de algemene campagne aan de individuele kandidaten.

Konform art. 2 par. 1 van de wet van 19 mei 94 en art. 2 par. 1 van de wet van 4 juli 89 is dit principe toelaatbaar. In de wet van 24 augustus is dit niet weerhouden zodat dit verboden is.

Alle genoemde partijen hebben dit principe toegepast.

Het onderscheid tussen deze verkiezingen is logisch, vermits in gemeenteraadsverkiezingen de voorkeurstemmen zwaarder wegen dan in de andere, en dus de gelijkheid tussen kandidaten van dezelfde lijst ook beschermd dient te worden.

3) Verboden propagandavormen.

Art. 7 van de wet van 24 augustus 94 verbiedt elk gebruik van commerciële affiches. Ook dit is strenger dan de twee andere wetten.

Zowel Antwerpen 94 als de VLD hebben commerciële affiches gebruikt. Ze hebben erover gewaakt dat deze binnen de normen van de twee andere wetten vielen, doch ze hebben er gebruikt. De affiches kleefden op voertuigen en fietsen die tegen vergoeding rondreden door de stad, en tevens gebruikt werden door andere commerciële ondernemingen die publiciteit zochten. In de GVA werd vermeld dat SOUBRY hetzelfde deed.

4) Niet-aangegeven verkiezingsuitgaven.

Konform art. 4 worden een aantal uitgaven niet als verkiezingsuitgaven beschouwd.

In de laatste paragraaf wordt vermeld dat men alle uitgaven tegen de geldende marktprijzen moet berekenen, dat een verkiezingsuitgaven er een is die voor mondelinge, schriftelijke, auditieve en visuele boodschappen gebruikt wordt, en die erop gericht zijn de stemming gunstig te beïnvloeden.

Welnu al wat niet onder de uitzonderingen valt, moet dus toebedeeld worden.

Uitzendingen op TV, zoals het ATV debat, die niet beantwoorden aan de beperkingen van par. 2 zijn dus toe te rekenen verkiezingsuitgaven.

In casu is de lijst PROVU, hoewel vertegenwoordigd met twee zetels in de wetgevende vergadering, niet uitgenodigd, terwijl de lijst WOW, die geen zetel had, wel tegenwoordig was.

Deze uitzending valt dan ook niet onder de normen, en dient verrekend te worden door de deelnemende partijen.

5) De wet zelf.

De wet bepaalt een plafond van uitgaven voor de verkiezingspropaganda van individuele kandidaten. Dit betekent dat elke propaganda die toewijsbaar is aan één kandidaat als individuele propaganda dient beschouwd te worden, ook indien de kandidaat dit niet zelf betaalt, of wanneer de lijst dit voor hem doet. VB. een volledige pagina advertentie in de DNG kost 202.400, in de HNB 286.115 fr. enz. De heer HUGO SCHILTZ heeft ondermeer in beide kranten dergelijke advertenties op 8 oktober in zijn voordeel weten spelen. Wie deze betaalt is niet duidelijk, doch ze is wel in zijn voordeel. Los van de rest van zijn campagne betekenen deze beide advertenties reeds een doorbraak van het plafond.

6) De verklaring van de herkomst van de gelden.

Quasi geen enkele partij doet de moeite om de herkomst van de gelden te verantwoorden, zodat men moet besluiten dat ze op onwettige wijze verkregen werden";

3. Met haar besluit van 15 december 1994 verwerpt de bestendige deputatie de bezwaren op grond van de hierna volgende overwegingen :

a) met betrekking tot de "gelijkwaardigheid in keuze tussen de verschillende kandidaten" :

"Overwegende dat de wet van 11 april 1994 de geautomatiseerde stemming heeft georganiseerd;

Overwegende dat uit het onderzoek blijkt dat de stad Antwerpen 42 stemmachines bij had aangekocht, terwijl er reeds 1.430 werden geleverd door het Ministerie van Binnenlandse Zaken; dat het aantal stemmachines derhalve met 3% werd verhoogd tegenover het aantal stemmachines dat werd gebruikt bij de Europese verkiezingen;

Overwegende dat het aantal kiezers dat niet is opgedaagd op zich geen onregelmatigheid uitmaakt die de ongeldigverklaring van de verkiezingen kan teweegbrengen;

Overwegende dat verzoekers het causaal verband niet bewijzen tussen de problemen in verband met het elektronisch stemmen en de beweerde stijging van het aantal kiezers die geen stem hebben uitgebracht;

Overwegende dat een louter verschil tussen het aantal ingeschreven kiezers en het aantal opgekomen kiezers op zich niet het vermoeden van regelmatigheid der kiesverrichtingen, dat uit de processen-verbaal voortvloeit ongedaan kan maken (R.v.St. Verk. Geel, arrest nr. 22.910 van 3 februari 1983);

Overwegende dat uit het onderzoek van de processen-verbaal van alle stembureaus blijkt dat bij 17 stembureaus opmerkingen werden gemaakt met betrekking tot het stemverloop; dat deze bemerkingen vooral te maken hadden met een tekort aan stemhokjes; dat evenwel ook is gebleken dat die stembureaus na 13 u. open bleven;

Overwegende dat krachtens artikel 142, eerste lid, van het Kieswetboek - van toepassing op gemeenteraadsverkiezingen ingevolge artikel 36 van de gemeentekieswet - de kiezers tot de stemming worden toegelaten van 8 tot 13 uur; dat voornoemd artikel 142; tweede lid bepaalt dat de kiezers die zich vóór 13 uur in het lokaal bevinden nog tot de stemming moeten worden toegelaten; dat dienvolgens de stemprocedure na 13 uur diende te worden voortgezet voor de kiezers die zich tijdig hadden aangeboden;

Overwegende dat het niet onmogelijk is dat het lange wachten de kiezers ertoe aangezet heeft aan de stemplicht te verzuimen;

Overwegende dat niet met zekerheid kan worden vastgesteld dat de kiezers op eigen initiatief naar huis terugkeerden als gevolg van de lange wachttijden dan wel of hen in strijd met artikel 142, tweede lid van het Kieswetboek het kiesrecht werd ontzegd;

Overwegende dat reclamanten niet aanvoeren hoeveel kiezers uiteindelijk hun stemrecht niet zouden hebben mogen uitoefenen;

Overwegende dat een ongeldigverklaring van een verkiezing niet alleen afhangt van het aantal bij de beweerde onregelmatigheden betrokken stemmen, maar ook van de gevolgen die zij op de kiescijfers van de onderscheiden lijsten gehad kunnen hebben (R.v.St. Verk. Doornik, arrest nr. 18.197, van 29 maart 1977);

Overwegende dat niet kan worden uitgemaakt welke invloed de niet opgekomen kiezers op de kiescijfers van de lijsten zouden hebben gehad, indien zij hun stem wel hadden uitgebracht;

Overwegende dat uit het proces-verbaal van het hoofdstembureau blijkt dat het kleinste vereiste verschil om de laatste zetel te bekomen 324 stemmen bedraagt; dat deze zetel werd toegekend aan lijst nr. 11 (SP) voor een kiescoëfficiënt van 8017, terwijl de lijst nr. 12 (Agalev) met het kiescoëfficiënt van 7946 deze laatste zetel derhalve niet bekwam;

Overwegende dat de lijst proVU met een stemcijfer van 1638 slechts 0,60 % van de stemmen bij de gemeenteraadsverkiezingen behaalde; dat hij niet in het minst in aanmerking kwam voor een zetel; dat op basis van het resultaat van de andere partijen proVU ongeveer meer dan 8.000 stemmen nodig had om in aanmerking te komen voor een zetel;

Overwegende dat kandidaten van een lijst zonder verkozenen moeten worden geacht het voldoende, bij hun situatie passend functioneel belang te hebben om ontvankelijk een vordering tot ongeldigverklaring van de gemeenteraadsverkiezingen in te dienen, wanneer de grond tot ongeldigverklaring die zij aanvoeren precies als oorzaak wordt aangemerkt van het feit dat de lijst waarop zij kandidaat waren, geen zetel heeft behaald (R.v.St. Verk. Gent arrest nr. 23.008, van 8 maart 1983); dat reclamanten evenwel niet het minste bewijs leveren dat de personen die hun stem niet hebben uitgebracht in het voordeel of het nadeel van een bepaalde lijst hebben gespeeld; dat immers alle partijen het slachtoffer kunnen zijn van een hoog absenteïsme.

Overwegende dat reclamanten vervolgens aanvoeren dat bij het stemmen per computer de evenwaardigheid van de lijsten niet werd gewaarborgd;

Overwegende dat immers op het start-scherm van de computer de achttien lijsten, die te Antwerpen opkwamen, niet in een logische volgorde stonden, doch in 3 kolommen, zodat de rangorde niet werd gehandhaafd

en er een bewuste of onbewuste beïnvloeding van de kiezer mogelijk was;

Overwegende dat artikel 7, § 3, lid 3, van de wet van 11 april 1994 tot de organisatie van de geautomatiseerde stemming enkel bepaalt dat in alle gevallen het volgnummer en het letterwoord van alle kandidatenlijsten op het scherm verschijnen;

Overwegende dat voormelde wet geen voorschriften oplegt betreffende de volgorde der lijsten die verschijnen op het overzicht van het beeldscherm van de computer;

Overwegende dat de minister van Binnenlandse Zaken in de specifieke onderrichtingen voor de voorzitters van de stembureaus met geautomatiseerde stemming dd. 14 september 1994 (B.S. 16 september 1994) bepaalt dat op het beeldscherm eerst alle lijsten voor de provincieraad resp. gemeenteraad afgebeeld worden die kandidaten hebben voorgedragen;

Overwegende dat de minister van Binnenlandse Zaken in zijn antwoord op een parlementaire vraag in verband met de geautomatiseerde stemming stelt dat er geen reden bestaat om de afbeelding van de kandidaten in twee en drie kolommen (zoals bij de Europese verkiezingen) ook aan te wenden bij de gemeente en-provincieraadsverkiezingen van 9 oktober 1994 (Vr. en Ant. Kamer, gewone zitting 1994-95, nr. 125 dd. 19 oktober 1994, blz. 13.129);

Overwegende dat bovendien overeenkomstig artikel 15 van de wet van 11 april 1994 in elk stembureau alle lijsten van de kandidaten voor elk van de verkiezingen opgehangen worden op een daartoe bestemd bord; dat die lijsten ook worden opgehangen in ieder stemhokje; dat de minister van Binnenlandse Zaken in zijn onderrichtingen van 14 september 1994 daartoe eveneens de nodige instructies heeft gegeven;

Overwegende dat de lijsten van de kandidaten werden opgehangen op de daartoe bestemde plaatsen; dat de kiezers aldus ook vooraf in de mogelijkheid werden gesteld zich ervan te vergewissen op welke plaats zich de lijsten van de kandida(a)t(en) bevonden; dat in de processen-verbaal van de stembureaus geen opmerkingen werden gemaakt omtrent het feit dat de kiezer zijn kandid(a)t(en) niet zou hebben gevonden;

Overwegende dat er op dit stuk geen beïnvloeding van de kiezer is geweest; dat dit middel dan ook geen onregelmatigheid betreft in de zin van artikel 74bis van de Gemeentekieswet";

b) met betrekking tot het geheim van de stemming :

"Overwegende dat verzoeker verder stelt dat het geheim der stemming bij deze verkiezing niet gewaarborgd werd, omdat aan elk kiesbureau een specialist was toegevoegd die zich systematisch met de stemge-

rechtigde naar het kieshokje begaf en deze laatste moest helpen bij het uitbrengen van de stem op de stemcomputer;

Overwegende dat verzoekers geen concrete bewijzen verschaffen om deze bewering te staven; dat er op dit stuk evenmin bemerkingen zijn gemaakt in de processen-verbaal;

Overwegende dat krachtens artikel 9 van de wet van 11 april 1994 de kiezer die moeilijkheden ondervindt bij het uitbrengen van zijn stem zich kan laten bijstaan door de voorzitter of door een door hem aangewezen ander lid van het bureau;

Overwegende dat in zijn onderrichtingen dd. 14 september 1994 de minister van Binnenlandse Zaken stelt dat per kieskanton een afgevaardigde van het Ministerie van Binnenlandse Zaken toezicht zal houden op de verrichtingen inzake de technische bijstand van de bureaus;

Overwegende dat de deskundige enkel bijstand verleende wanneer de kiezer uitleg vroeg over de wijze waarop deze de geautomatiseerde stemming moest uitvoeren; dat dit enkel gebeurde op verzoek van de kiezer;

Overwegende dat in de processen-verbaal van geen enkel kiesbureau de opmerking werd gemaakt dat de kiezer niet vrij zou hebben kunnen stemmen;

Overwegende dat op 7 december 1994 de arrondissements-commissaris van Antwerpen een onderhoor afnam van dhr. J. Van Camp, verantwoordelijke dienst bevolking en burgelijke stand, en van mevr. S. Cools, medewerkster van het Informaticacentrum van de stad Antwerpen; dat uit dit onderhoor blijkt dat de technische assistentie in de stembureaus verliep overeenkomstig de ministeriële onderrichtingen, alsmede volgens de onderrichtingen van de voorzitter van het hoofdbureau aan de voorzitters van de stembureaus";

c) met betrekking tot de wetgeving op de verkiezingsuitgaven :

"Overwegende dat de bezwaarindieners verder aanvoeren dat er een reeks inbreuken werd gepleegd op de wet van 4 juli 1989, de wet van 19 mei 1994 en de wet van 24 augustus 1994 op de verkiezingsuitgaven;

Overwegende dat de wet van 4 juli 1989 betreffende de beperking en de controle van de verkiezingsuitgaven, de financiering en de open boekhouding van de politieke partijen betrekking heeft op de verkiezingen van de federale kamers;

Overwegende dat de wet van 19 mei 1994 betrekking heeft op de beperking en de controle van de verkiezingsuitgaven van de Vlaamse Raad, de Waalse Gewestraad en de Brusselse Hoofdstedelijke Raad;

Overwegende dat er geen wet van 24 augustus 1994 op de verkiezingsuitgaven bestaat; dat op die datum alleen een ministerieel besluit werd getroffen tot vaststelling van de modellen van de te gebruiken formulieren en verslagen in het kader van de beperking en de controle van de verkiezingsuitgaven;

Overwegende dat verzoekers dan ook niet op een correcte manier de op de gemeenteraadsverkiezingen toepasselijke wetgeving aanhalen;

Overwegende dat wanneer zij verwijzen naar de wet van 24 augustus 1994 zij wellicht de wet van 7 juli 1994 betreffende de beperking en controle van de verkiezingsuitgaven voor de verkiezing van de provincieraden en de gemeenteraden en voor de rechtstreekse verkiezing van de raden voor maatschappelijk welzijn voor ogen hebben;

Overwegende dat de door verzoekers opgeworpen schending van artikel 4 van de wet van 4 juli 1989 en artikel 2, § 3 van de wet van 19 mei 1994, luidens welke gezamenlijke campagnes van individuele kandidaten een schriftelijk akkoord vereisen, niet kan worden weerhouden omdat voornoemde wetten niet van toepassing zijn op de uitgaven voor de gemeenteraadsverkiezingen;

Overwegende dat de wet van 7 juli 1994 geen voorafgaandelijk akkoord voorschrijft voor de verdeling van de uitgaven tussen de kandidaten;

Overwegende dat reclamanten in dit verband nog aanhalen dat in de wet van 24 augustus 1994 (lees 7 juli 1994) deze campagne-mogelijkheid niet is voorzien, zodat het algemeen principe van toepassing blijft;

Overwegende dat de wet van 4 juli 1989 en de wet van 7 juli 1994 een verschillend toepassingsgebied hebben; dat het voorafgaandelijk akkoord geen algemeen principe is; dat derhalve de redenering van reclamanten niet opgaat;

Overwegende dat reclamanten met betrekking tot de gezamenlijke campagnes van de individuele kandidaten tenslotte stellen dat de kostenspreiding tussen de kandidaten op objectieve criteria moet gebeuren, m.n. in functie van het voordeel dat de kandidaat eruit haalt;

Overwegende dat reclamanten evenwel niet aantonen dat de kostenspreiding tussen de kandidaten op een willekeurige wijze gebeurde; dat het argument dan ook slechts een loutere bewering uitmaakt;

Overwegende dat meester E. Van Hooydonk in zijn memorie van tussenkomst terecht opmerkt dat de wet van 7 juli 1994 niets bepaalt in verband met de verdeling van de uitgaven van de individuele campagnes over diverse personen die gezamenlijk campagne voeren, zodat de wet de lijsten en de kandidaten geheel vrijlaat wat de verdeling van de aanrekeningen betreft;

Overwegende dat bovendien verzoekers in gebreke blijven het bewijs te leveren dat de gezamenlijke

campagnes van de individuele kandidaten van respectievelijk de SP, het Vlaams Blok, Antwerpen 94 en de VLD de wet van 7 juli 1994 hebben geschonden;

Overwegende dat de bezwaarindieners aanvoeren dat alle genoemde partijen de toebedeling van uitgaven van de lijst aan individuele kandidaten hebben toegepast; dat zij dit aanklagen op basis van de wet van 4 juli 1989 die, zoals reeds vermeld, niet van toepassing is;

Overwegende dat in de antwoorden en aanbevelingen van de Controlecommissie voor de Verkiezingsuitgaven omtrent de interpretatie van de wetgeving inzake de beperking en controle van deze uitgaven wordt gesteld dat de toegestane bedragen voor de partijen en de lijsten door deze laatste vrij kunnen worden aangewend voor de financiering van de verkiezingscampagnes van bepaalde kandidaten in het kader van de strategische autonomie van de partijen of die lijsten (Antwoorden en aanbevelingen van de Controlecommissie voor de Verkiezingsuitgaven, dl.II, Kamer van Volksvertegenwoordigers, Brussel, 1994 blz. 5);

Overwegende dat derhalve de redenering van verzoekers, als zou door het niet vermelden van deze campagne-mogelijkheid in de wet van 7 juli 1994 de toebedeling van uitgaven vanuit de lijst aan de individuele kandidaten verboden zijn, geen steek houdt;

Overwegende dat verzoekers verder aanvoeren dat zowel de lijst "Antwerpen 94" als de VLD gebruik hebben gemaakt van commerciële affiches welke luidens art. 7 van de wet van 24 augustus 1994 (lees 7 juli 1994) uitdrukkelijk zijn verboden;

Overwegende dat bezwaarindieners geen enkel bewijs verschaffen van het feit dat voormelde lijsten gebruik zouden hebben gemaakt van commerciële affiches;

Overwegende dat de heer H. SCHILTZ zowel tijdens het onderhoor door de arrondissementscommissaris van Antwerpen op 13 december 1994 als ter zitting verklaarde dat er door de lijst geen commerciële affiches werden gebruikt;

Overwegende dat meester E. VAN HOOYDONK in zijn memorie stelt dat de lijst VLD uitsluitend niet commerciële affiches heeft gebruikt; dat de wet van 7 juli 1994 wel privé-affiches tot $4m^2$ toelaat (Antwoorden en aanbevelingen van de Controlecommissie voor de Verkiezingsuitgaven, o.c., blz. 18);

Overwegende dat beide tussenkomende partijen met de nodige bewijsmiddelen aantonen dat de affiches aangebracht op fietsen of op aanhangwagentjes voortgetrokken door fietsen werden aangegeven als verkiezingsuitgaven en geen commercieel karakter hadden;

Overwegende dat het bezwaar op dit stuk dan ook ongegrond is;

Overwegende dat verzoekers verder stellen dat bepaalde uitgaven, zoals het 'ATV-verkiezingsdebat', niet werden aangegeven; dat het vernoemd debat beantwoordt aan de in artikel 4, § 2 van de wet van 4 juli 1989 vermelde uitzonderingen van verkiezings-

uitgaven; dat de niet-uitnodiging van de lijst proVU om deel te nemen aan dit debat deze wettelijke bepaling niet vermag aan te tasten;

Overwegende dat verzoekers nogmaals verwijzen naar een wet die niet van toepassing is;

Overwegende dat luidens artikel 6, § 2, 4° van de wet van 7 juli 1994 niet als uitgaven voor verkiezingspropaganda worden beschouwd de uitzending of een reeks van uitzendingen via radio of televisie van verkiezingsprogramma's, op voorwaarde dat vertegenwoordigers van de politieke partijen aan die uitzendingen kunnen deelnemen;

Overwegende dat aan het bewuste ATV-debat verschillende partijen deelnamen; dat de desbetreffende uitzending beantwoordt aan de in artikel 6, § 2 van de wet van 7 juli 1994 vermelde uitzondering op de verkiezingsuitgaven; dat het niet uitnodigen van vertegenwoordigers van alle 18 lijsten van Antwerpen hieraan geen afbreuk doet;

Overwegende dat meester E. VAN HOOYDONCK op dit stuk nog opmerkt dat het om een politiek debat ging en geenszins om een politieke propaganda via het betrokken televisie-kanaal;

Overwegende dat reclamanten bovendien het bewijs niet voorleggen dat voor voormeld debat de deelnemende kandidaten of lijsten financiële verbintenissen hebben aangegaan ten opzichte van ATV; dat het debat dan ook niet als een verkiezingsuitgave moet worden beschouwd;

Overwegende dat bezwaarindieners verder aanvoeren dat de heer H. SCHILTZ het toegestane uitgavenplafond voor verkiezingspropaganda voor individuele kandidaten overschreden heeft, gelet op een advertentie in twee kranten (De Nieuwe Gazet en Het Nieuwsblad) op 8 oktober 1994;

Overwegende dat de heer H. SCHILTZ op 7 november 1994 op de griffie van de Rechtbank van Eerste Aanleg te Antwerpen de aangifte heeft neergelegd van de verkiezingsuitgaven die hij heeft verricht; dat betrokkene een maximum bedrag van 321.690 fr. mocht uitgeven; dat de opgave van de gedane uitgaven van de heer H. SCHILTZ 154.660 fr. bedraagt;

Overwegende dat de heer H. SCHILTZ tijdens zijn hogervermeld onderhoor bij de arrondissementscommissaris meedeelde en ter zitting bevestigde dat een sympathisant van de lijst Antwerpen 94, m.n. de heer R. VAN LAER, op betrokken datum ongevraagd twee pagina grote advertenties liet publiceren; dat de heer H. SCHILTZ met zijn collega's van de lijst Antwerpen 94 onmiddellijk de marktwaarde van de advertenties naging en dat zij deze uitgaven hebben opgenomen in de verkiezingsuitgaven van de lijst, zoals voorzien door de Controlecommissie voor de verkiezingsuitgaven (Antwoorden en aanbevelingen, o.c., blz. 8); dat de heer H. SCHILTZ ter zitting opmerkt dat hij toch moeilijk klacht kon gaan indienen bij de Voorzitter van de Rechtbank van Eerste Aanleg

wanneer een sympathisant verkiezingspropaganda voor de lijst voert;

Overwegende dat uit de gegevens van het onderzoek blijkt dat de lijst Antwerpen 94 en de VLD de verkiezingsuitgavenwet hebben nageleefd;

Overwegende dat bezwaarindieners tenslotte aanhalen dat quasi geen enkele partij de moeite doet om de herkomst van de gelden te verantwoorden, waardoor men moet besluiten dat ze op onwettige wijze werden verkregen;

Overwegende dat artikel 8 van de wet van 7 juli 1994 onder meer voorhoudt dat bij het aanvragen van een nationaal lijstnummer de politieke partijen zich ertoe verbinden bij de aangifte van hun verkiezingsuitgaven, binnen de dertig dagen na de gemeenteraadsverkiezingen, een aangifte te voegen betreffende de herkomst van de geldmiddelen;

Overwegende dat dit artikel enkel van toepassing is op de nationale partijbesturen;

Overwegende dat de bewering van reclamanten trouwens een loutere insinuatie uitmaakt door te stellen dat men uit de niet-verantwoording van de herkomst van de gelden moet besluiten dat ze op onwettige wijze werden verkregen;

Overwegende dat voor zover verzoekers verwijzen naar strafrechtelijke implicaties, dit tot de bevoegdheid van de Procureur des Konings behoort";

Uit het een en het ander concludeert de bestendige deputatie :

"Overwegende dat dan ook geen aanleiding bestaat om de gemeenteraadsverkiezingen van de stad Antwerpen ongeldig te verklaren; dat er evenmin op grond van de opgeworpen grieven reden bestaat om eender welk verkozen kandidaat wegens vermeende inbreuken op de wet op de verkiezingsuitgaven van zijn mandaat vervallen te verklaren;

Overwegende dat reclamanten geen onregelmatigheid aantonen die van invloed zou kunnen zijn op de zetelverdeling tussen de lijsten; dat reclamanten evenmin enig bewijs leveren van de schending van de verkiezingsuitgavenwet door de in hun verzoek aangeduide lijsten of persoon;

Overwegende dat alle andere argumenten ter zake niet dienend zijn";

Overwegende dat zowel in de ene als in de andere zaak onder meer de nietigverklaring van de verkiezing wordt gevraagd; dat de verzoekschriften nagenoeg identieke middelen ontwikkelen; dat een goede rechtsbedeling vereist dat ze worden samengevoegd;

Over de zaak nr. 61.534

A. Ontvankelijkheid

Overwegende dat luidens artikel 74, § 1, eerste lid, van de gemeentekieswet, "alleen de kandidaten gerechtigd zijn bij de bestendige deputatie tegen de verkiezing bezwaar in te brengen"; dat, krachtens de artikelen 76 en 76bis van dezelfde wet, deze "bezwaarden" tegen de uitspraak van de bestendige deputatie hoger beroep kunnen indienen bij de Raad van State; dat de verzoekers aan die ontvankelijkheidsvoorwaarden voldoen;

Overwegende, daarenboven, dat blijkens het bepaalde in artikel 19, eerste lid, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State, de verzoekers blijk dienen te geven van een benadeling of van een belang; dat een onderzoek hieromtrent slechts nodig is indien minstens één van de aangevoerde middelen ontvankelijk en gegrond is, hetgeen, zoals hierna zal blijken, niet het geval is;

Overwegende dat luidens artikel 74bis, § 1, van de gemeentekieswet de verkiezingen zowel door de bestendige deputatie als door de Raad van State alleen ongeldig kunnen worden verklaard op grond van onregelmatigheden die de zetelverdeling tussen de onderscheiden lijsten kunnen beïnvloeden;

Overwegende dat de verzoekers in hun verzoekschrift stellen dat "naast de middelen die voor de deputatie aangehaald werden, en die hier integraal herhaald dienen te worden, er nog volgende middelen zijn"; dat vervolgens zeven middelen worden aangevoerd die, benevens een kritiek op de wijze van motivering van het beroepen besluit, in essentie refereren aan de bezwaren ingediend bij de bestendige deputatie; dat evenwel, in strijd met het bepaalde in artikel 1, tweede lid, van het koninklijk besluit van 15 juli 1956 tot regeling van

de rechtspleging van de afdeling administratie van de Raad van State in geval van beroep als bedoeld bij artikel 76bis van de gemeentekieswet, bij het verzoekschrift geen gewaarmerkte afschriften van het bezwaarschrift aan de bestendige deputatie zijn gevoegd, zodat alleen rekening kan worden gehouden met de middelen zoals ze in het verzoekschrift zelf zijn uiteengezet;

B. Ten gronde

Overwegende dat de verzoekers hun eerste middel formuleren als volgt :

"1) Onvoldoende motivering van de deputatie.
Niet op alle middelen van verzoekers werd een antwoord gegeven.
1.1.) Verzoekers wezen op de verschillende inhoud van de diverse wetten aangaande de beperking van de verkiezingsuitgaven. Ze wezen erop dat wanneer de wetgever een bepaalde tekst anders formuleert, dit noodzakelijkerwijze tot een andere betekenis leidt. De wetten van 4 juli 89 en 19 mei 94 zijn dat ook wel degelijk relevant. Niet omdat ze van toepassing zijn op de gemeenteraadsverkiezingen, wel om aan te tonen dat een aantal zaken die bij federale of europese verkiezingen toegelaten zijn door de wet, niet toegelaten zijn bij de gemeenteraadsverkiezingen.
Op dit middel is geen enkele vorm van motivering gebracht.
1.2.) Verzoekers wezen erop dat tal van personen zich met de kiezer in het stemhokje begaven, hoewel ze de eed niet hadden afgelegd en geen lid uitmaakten van het bureau.
Op dit middel is niet geantwoord. Het is niet omdat iemand beweert dat hij de instructies van de minister volgt dat daarom de wet gerespecteerd is, zelfs niet indien iemand werkelijk nauwgezet de instrukties volgt. De instrukties van de minister dienen evenzeer aan de wet getoetst te worden, en vormen dan ook geen basis tot wettelijkheid.
1.3.) Konform de wet op de gemeenteraadsverkiezingen dienen alle lijsten naast elkaar gesteld. De wet aangaande de electronische stemming heeft deze verplichting niet afgeschaft. Op dit middel volgt enkel een verwijzing naar een niet relevante parlementaire vraag naar de minister";

Overwegende, wat de laatste twee onderdelen van het middel betreft, met name de onvoldoende motive-

ring van het bestreden besluit met betrekking tot de argumentatie van de bezwaarindieners ter zake van het geheim van de stemming en de wijze waarop de onderscheiden lijsten op het computerscherm werden voorgesteld, dat mag worden verwezen naar de verder in dit arrest volgende behandeling van het vierde en vijfde middel; dat, wat de geïncrimineerde motivering inzake "de verschillende inhoud van de diverse wetten aangaande de beperking van de verkiezingsuitgaven" betreft, de verzoekers, afgezien van het feit dat zij de toepasselijkheid van de onderscheiden wetten niet adstrueren, niet aantonen noch aannemelijk maken dat die schending of schendingen een onregelmatigheid uitmaken die de zetelverdeling zou hebben beïnvloed; dat het onderdeel niet kan worden aangehouden;

Overwegende dat het tweede middel luidt als volgt :

"Op het ogenblik van het oorspronkelijk bezwaarschrift konden verzoekers niet weten dat de heer VAN LAER een schenking van meer dan 600.000 fr ging doen, vermits de herkomst van de gelden niet gegeven werd.

Konform de wet op de beperking van de uitgaven moet dit geld uit het persoonlijk vermogen van de heer VAN LAER komen, vermits het verboden is als tussenpersoon te fungeren.

Het kan zijn dat de heer VAN LAER welstellend is, doch als bepaalde artikels in de gespecialiseerde pers geloofd mogen worden is dit eerder een historisch feit dan een aktueel gegeven.

Feit is dus dat wanneer de heer VAN LAER tussenpersoon geweest zou zijn zijn gelden een onwettige financiering zijn, en dat bijgevolg zijn krantenadvertenties in de Nieuwe Gazet en het Nieuwsblad op 8 oktober 94 een onwettige propagandavorm zijn, die het resultaat van de verkiezingen beïnvloed zou hebben.

Het zou in deze dan ook verhelderend zijn mochten de betalingsbewijzen neergelegd worden. Het zou dan wellicht ook aangetoond kunnen worden dat een recente stemming in de gemeenteraad aangaande het lot van het Sportpaleis, waarin een van de vennootschappen waarvan de heer VAN LAER bestuurder-aandeelhouder was, betrokken was, absoluut niets te maken hebben met de financiering van de verkiezingen";

Overwegende dat dit middel, zoals het is geformuleerd, hoofdzakelijk uitgaat van onderstellingen die het niet aannemelijk maken dat de geïncrimineerde schenking een onwettige propagandavorm is welke de zetelverdeling heeft kunnen beïnvloeden; dat het niet kan worden aangehouden;

Overwegende dat in het derde middel wordt aangevoerd wat volgt :

> "De onmogelijkheid tot vervullen van de kiesplicht.
> De organisatie van de verkiezingen was van die aard dat het technisch onmogelijk was iedereen te laten stemmen. Het hoge absenteïsme van de kiezer is dan ook geen vertaling van de wil van de kiezer, doch wel een vaststelling van deze onmogelijkheid. Er waren te weinig stembussen voor te veel kiezers.
> Dit is een stukturele fout. Op enkele sekonden iemand laten beslissen, neemt hem de feitelijke mogelijkheid tot keuze af";

Overwegende dat het dit middel ontbreekt aan precieze en concrete gegevens met betrekking tot de gelaakte wijze van organisatie van de verkiezing; dat trouwens ook het overeenstemmende bezwaar voor de bestendige deputatie beperkt was tot algemene vaststellingen en beschouwingen zodat de conclusie van de verzoekers volgens welke het feit "dat circa 39.000 kiezers te Antwerpen niet zijn komen stemmen, dit is ongeveer 8.000 kiezers meer dan ooit voorheen zodat het aantal met een derde steeg tegenover de vorige gemeenteraadsverkiezingen met 12%" het gevolg zou zijn van die gebrekkige organisatie, niet steunt op pertinente gegevens, minstens op geloofwaardige vermoedens; dat het de getuigen van verzoekers lijst in de stembureaus nochtans mogelijk moet zijn geweest om in de processen-verbaal betreffende de stemverrichtingen concrete vaststellingen met betrekking tot de reacties van de kiezers op de beweerde gebreken in de organisatie te doen opnemen; dat bij 17 stembureaus is opgemerkt dat er een tekort aan stemhokjes was maar ook dat die stembureaus tot na 13 uur

zijn open gebleven om het, overeenkomstig het ter zake geldende artikel 142, tweede lid, van het kieswetboek, de kiezers die zich voor 13 uur in het lokaal bevonden mogelijk te maken alsnog aan de stemming deel te nemen; dat de desbetreffende overwegingen van de bestendige deputatie moeten worden bijgetreden; dat het middel niet gegrond is;

Overwegende dat het vierde middel luidt :

"De onevenwaardigheid van de lijsten.
Op het startscherm van de computer stonden de lijsten niet in de volgorde zoals door de loting bepaald. Dit is nochtans wettelijk verplicht. Het was technisch ook mogelijk";

Overwegende dat dit middel niet alleen gespeend is van een minimum aan nadere toelichting maar evenmin op aannemelijke wijze aantoont dat de beweerde onregelmatigheid de zetelverdeling heeft beïnvloed of kunnen beïnvloeden; dat ook hier het beroepen besluit van de bestendige deputatie moet worden bijgetreden;

Overwegende dat het vijfde middel, luidens hetwelk "het geheim der stemming werd geschonden, (doordat) in elk bureau een niet beëdigd persoon werd gebruikt om de twijfelende kiezer te begeleiden bij zijn keuze", om dezelfde reden als vermeld bij het onderzoek van het derde en vierde middel, evenmin kan worden bijgetreden;

Overwegende dat het zesde middel luidt als volgt :

"6. Er waren inbreuken op de wet op verkiezingsuitgaven.
6.1. Het is verboden afspraken aangaande de kosten te maken tussen de diverse kandidaten die gezamelijk campagne voeren.
6.2. Het is verboden toegelaten lijstuitgaven te gebruiken voor persoonlijke campagnes. Elke uitgaven die ten voordele van een persoon geboekt kan worden moet op de persoonlijke kampagne geboekt worden, en niet op de lijstcampagne.
6.3. De lijst ANTWERPEN 94 heeft commerciële affiches gebruikt.
6.4. Het verkiezingsdebat op ATV dient als een verkiezingsuitgave geboekt te worden.
6.5. Bij een optelling van de gepubliceerde advertenties van Antwerpen 94 komt men tot een bedrag van 1.146.151 fr meer dan aangegeven, als men de normale tarificatie volgt, en van 706.831 fr als men rekening houdt met promoties. Bij deze bedragen is dan nog geen rekening gehouden met de kostprijs van het reklamebureau en van de kostprijs van andere

reklamedragers zoals affiches spandoeken en dergelijke meer";

Overwegende dat de verzoekers ook met betrekking tot de in dit middel aangeklaagde "inbreuken" - daargelaten de vraag of de beweerde onregelmatigheden en wetsovertredingen met de vereiste preciesheid zijn omschreven - niet aantonen minstens aannemelijk maken dat ze een invloed hebben gehad of kunnen hebben gehad op de zetelverdeling; dat het middel niet dienend is;

Overwegende dat het zevende middel luidt als volgt :

"Het gebruik van onwettig verkregen gelden.
Zelfs indien er geen verplichting tot verklaring van herkomst bestaat, blijven bepaalde bronnen verboden.
Een gebruik van die bronnen vormt dan ook een vorm van nietigheid";

Overwegende dat de verzoekers niet enige wets- of reglementsbepaling aanhalen die zou zijn geschonden noch enige precisering geven met betrekking tot wat zij aanvoeren; dat het middel om die reden niet ontvankelijk is;

<u>Over de zaken nr. 61.661</u>

A. Ontvankelijkheid

Overwegende dat de verzoeksters in hun "verzoekschrift tot schorsing van tenuitvoerlegging" van 30 december 1994 vragen "de uitvoerbaarheid van de beslissing van de bestendige deputatie van 15 december 1994 aangaande de geldigheid van de gemeenteraadsverkiezingen te Antwerpen dd. 9 oktober 1994 op te schorten tot na een beslissing ten gronde"; dat deze maatregel niet kan worden ingepast in de bevoegdheid welke op het stuk van

het gemeenteverkiezingencontentieux aan de Raad van State is toegewezen; dat de vordering niet ontvankelijk is;

Overwegende dat de verzoekers in hun tweede op 30 december 1994 ingediend verzoekschrift de in het mede namens hen ingediend verzoekschrift van 26 december 1994 geformuleerde vordering herhalen, te weten "de beslissing van de bestendige deputatie van 15 december 1994 ... aangaande de geldigheid van de gemeenteraadsverkiezingen te Antwerpen dd. 9 oktober 1994 te vernietigen en opnieuw rechtdoende de verkiezingsuitslag ... te vernietigen wegens fundamentele vormgebreken" maar tevens vragen "minstens het mandaat van de personen, waaronder de heer Hugo SCHILTZ, die de wetgeving op de verkiezingsuitgaven overtreden hebben, van hun mandaat vervallen te verklaren";

Overwegende, wat de eerste vordering betreft, met name de gemeenteraadsverkiezingen te vernietigen, dat de in dit tweede verzoekschrift aangevoerde middelen identiek zijn aan die van het hierboven behandelde verzoekschrift in de zaak nr. 61.534, met dien verstande dat in het tweede middel een alinea is toegevoegd luidend als volgt :

> "Het is bovendien zeer merkwaardig dat de heer SCHILTZ een aantal zakelijke bindingen heeft met vennootschappen van de heer VAN LAER, en dat hij toch beweert van niets te weten. Nog merkwaardiger wordt dit wanneer de heer VAN LAER hetzelfde reclamebureau als de heer SCHILTZ gebruikt, en zelfs dezelfde foto";

en dat in het zesde middel paragraaf 6.5. is vervangen door de volgende tekst:

> "Bij een nazicht van de gepubliceerde en terug gevonden advertenties van Antwerpen 94 komt men tot een totaal bedrag van 8.795.109 fr of 1.251.251 fr meer dan aangegeven, als men de normale tarificatie volgt, en van 656.607 fr meer als men rekening houdt met promoties. Deze promoties kunnen natuurlijk niet toegepast worden op de advertenties van de heer VAN LAER, vermits deze een ander opdrachtgever zou zijn. Deze berekening houdt bovendien geen rekening

met kostprijsverhogende elementen zoals opslagen voor kleur, vaste plaats enz. Verzoekers hebben bovendien hun onderzoek beperkt tot advertenties in 4 dagbladen, 2 reclamebladen, 1 insteekfolder en 1 aparte publikatie. Het is best mogelijk dat er in andere tijdschriften nog gepubliceerd werd.

Bij deze bedragen is dan nog geen rekening gehouden met de kostprijs van het reklamebureau en van de kostprijs van andere reklamedragers zoals affiches spandoeken en dergerlijke meer.

Minimaal 3 lijsttrekkers hebben nog affiches laten drukken. De heer SCHILTZ heeft bovendien circa 75 spandoeken laten ophangen, waarvan de kostprijs niet onder de 5.000 fr per stuk kan liggen.

Dit vertegenwoordigt ook 375.000 fr. Verzoekers hebben een kleine twintig van de spandoeken op straat gevonden. Het zou hen verwonderen mochten ze de enigen zijn die daar aandacht voor hadden.

Er is met andere woorden minimaal 1 miljoen fr aantoonbaar meer uitgegeven dan uit de aangiftes volgt";

dat die wijzigingen evenwel geen afbreuk vermogen te doen aan wat hierboven - in de zaak nr 61.534 met betrekking tot het eerste verzoekschrift tot nietigverklaring van de verkiezingen - over de ontvankelijkheid en de gegrondheid van die middelen is overwogen;

Overwegende dat derhalve de middelen alleen nog moeten worden onderzocht in het licht van de eis tot vervallenverklaring "van de personen, waaronder de heer Hugo SCHILTZ, van hun mandaat", eis die klaarblijkelijk is gesteund op artikel 74bis, § 2, van de gemeentekieswet, ingevoegd bij de wet van 7 juli 1994, krachtens hetwelk "een verkozen kandidaat zowel door de bestendige deputatie ... als door de Raad van State van zijn mandaat vervallen kan worden verklaard indien hij de bepalingen van de artikelen 3, § 2, of 7 van de wet van 7 juli 1994 betreffende de beperking en de controle van de verkiezingsuitgaven voor de verkiezing van de provincieraden en de gemeenteraden en voor de rechtstreekse verkiezing van de raden voor maatschappelijk welzijn, of van artikel 23, § 2 (van de gemeentekieswet), niet naleeft;

Overwegende dat, net als in de zaak nr. 61.534, de verzoekers stellen dat "naast de middelen die voor de deputatie aangehaald werden, en die hier integraal als herhaald dienen te worden (beschouwd), er nog volgende middelen zijn"; dat ook hier, om de hierboven in de zaak nr. 61.534 aangegeven reden, alleen kan worden rekening gehouden met de middelen zoals ze in het verzoekschrift zelf zijn uiteengezet;

Overwegende dat een aantal van de aangeklaagde overtredingen van "de wetgeving op de verkiezingsuitgaven" toegeschreven wordt niet aan een lijst maar aan "personen", m.a.w. individuele kandidaten; dat evenwel slechts één kandidaat bij naam wordt genoemd, te weten H. SCHILTZ; dat, mede rekening gehouden met de rechten van de verdediging, het verzoekschrift niet ontvankelijk is voor zover het niet met name genoemde kandidaten betreft;

Overwegende dat blijkens het bepaalde in artikel 19, eerste lid, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State, de verzoekers blijk dienen te geven van een benadeling of van een belang; dat een onderzoek hieromtrent slechts nodig is indien minstens één van de aangevoerde middelen ontvankelijk en gegrond is, hetgeen, zoals hierna zal blijken, niet het geval is;

B. Ten gronde

Overwegende, wat het eerste onderdeel van het eerste middel betreft, met name de onvoldoende motivering van het beroepen besluit op het stuk van "de verschillende inhoud van de diverse wetten aangaande de beperking van de verkiezingsuitgaven", dat in het verzoekschrift niet op een begrijpelijke wijze wordt uiteengezet waarom - en in welke mate - het ampele antwoord van de bestendige deputatie op het te dezen onduidelijk bezwaarschrift "onvoldoende" is; dat het

eerste onderdeel niet kan worden aangehouden; dat de twee andere onderdelen, te weten de onvoldoende motivering met betrekking tot het geheim van de stemming en de voorstelling van de lijsten, niet ontvankelijk zijn omdat deze onregelmatigheden niet bedoeld zijn door artikel 74bis, § 2, van de gemeentekieswet;

Overwegende dat het tweede middel betrekking heeft op een schenking aan H. SCHILTZ; dat, naast het feit dat het in een hypothetische vorm is geredigeerd, tevens moet worden vastgesteld dat het niet meer inhoudt dan alleen maar beweringen; dat het aanvaarden van die schenking niet een van de in artikel 74bis, § 2, van de gemeentekieswet bedoelde redenen is waarom een verkozen kandidaat van zijn mandaat vervallen kan worden verklaard; dat het middel niet dienend is;

Overwegende dat het derde, vierde en vijfde middel, die respectievelijk betrekking hebben op de mankementen in het systeem van stemmen per computer, de voorstelling op het computerscherm van de lijsten en het schenden van het stemgeheim, evenmin een onregelmatigheid kunnen uitmaken als bedoeld in artikel 74bis, § 2, van de gemeentekieswet; dat die middelen evenmin dienend zijn;

Overwegende, met betrekking tot de eerste vier onderdelen van het zesde middel - die dus identiek zijn aan die van het zesde middel van het verzoekschrift in de zaak nr. 61.534 - dat de verzoeksters niet aangeven welke precieze handelingen een overtreding zouden vormen van welke wets- of reglementsbepalingen; dat zij evenmin enig middel of enige kritiek aanvoeren tegen de overwegingen van de bestendige deputatie op hun desbetreffende bezwaren; dat die onderdelen niet kunnen worden aangehouden; dat het vijfde onderdeel, waarvan de tekst hierboven is aangehaald, betrekking heeft op de kostprijs van dagbladadvertenties van de lijst Antwerpen 94 en van spandoeken opgehangen voor rekening van kandidaat H.

SCHILTZ; dat te dezen nieuwe bedragen worden opgegeven die niet voor de bestendige deputatie werden aangevoerd en dat daarenboven een nieuwe overtreding lijkt te worden ingeroepen, te weten dat de uitgaven niet tegen de geldende marktprijzen werden berekend; dat die nieuwe gegevens en die nieuwe beweerde schending van de wet niet voor het eerst in hoger beroep kunnen worden aangevoerd, tenzij zou zijn uitgemaakt dat de verzoeksters de gezegde gegevens of overtreding niet konden kennen binnen de wettelijke bezwaartermijn, wat zij te dezen niet beweren, laat staan aannemelijk maken; dat voor het overige niet wordt aangegeven waarom de desbetreffende overwegingen van de bestendige deputatie niet afdoende zijn; dat het onderdeel evenmin kan worden aangehouden;

Overwegende dat het zevende middel, dat betrekking heeft op "het gebruik van onwettig verkregen gelden" en volgens hetwelk "zelfs indien er geen verplichting tot verklaring van herkomst bestaat, bepaalde bronnen verboden blijven (en) een gebruik van die bronnen dan ook een vorm van nietigheid vormt", bij ontstentenis van enig concreet feitelijk of wettelijk gegeven, onontvankelijk is,

B E S L U I T :

Artikel 1.

De zaken nrs. A. 61.534/VII-12.877 en A. 61.661/VII-12.888 worden samengevoegd.

Artikel 2.

De beroepen en de vordering tot schorsing worden verworpen.

Artikel 3.

Bevestigd wordt het besluit van de bestendige deputatie van de provincieraad van Antwerpen van 15 december 1994 waarbij het bezwaarschrift ingediend door Advocaat Th. BERGERS namens Gusta SMET-VERHAEGEN, Paul VERMANDEL, Rosa SWEET-ROGIERS, Ruddy BERGHMANS en Leo VAN LAER tegen de op 9 oktober 1994 te Antwerpen gehouden gemeenteraadsverkiezing, ontvankelijk maar ongegrond wordt bevonden.

Aldus te Brussel uitgesproken in openbare terechtzitting, op achttien mei 1900 vijfennegentig, door de VIIe kamer, die was samengesteld uit :

de H.	J. VERMEIRE,	kamervoorzitter,
Mevr.	M. VRINTS,	staatsraad,
de HH.	R. STEVENS,	staatsraad,
	G. DE SLOOVER,	griffier.

De griffier, **De voorzitter,**

G. DE SLOOVER. **J. VERMEIRE.**